

Szülőföldem arcai

„Mert más szülőföld nincs, csak
az az egyetlen, a bennem élő.”
(Gál Sándor)

Csak az az egyetlen . . .

Anyád suhogó parasztszoknyája, mindig egyformán öregnek ismert feketekendős arca emlékeidben, kenyérdagasztó teknő fölél hajló alakja, apád reggeltől estig robotolása, nyári meggyborok kiváltotta ritka bőbeszédűsége, fészker falába ütött kampón lógó kasza tokmánnal és kaszakövel, piroshomokkal felszórt fekete sárpadló söprés előtt lyukas bádogdoboz rajzolta vízrózsákkal felöntözve, a hambit döngölt földje az ereszt tartó, évek szárított sima akácoszlopokkal, vasárnapi misékre felvett ünneplőruhák feketesége, az elsőáldozási ostya ízetlen íze a szádban, Hiszekegy és Üdvözlégy Mária, siratóasszonyok kántálása, Gábiel arkangyal védőszárnya az ágy fölötti szentképen és a sublót fölött lassan vakuló tükörben, friss tej spriccelő hangja a sajtár fenekén, a szomszédék Bandi lovának szelíd nyerítése, Csereföld, Kiserdő, Nagylapos,

Hamusad, Hencér, frissen szántott barázdák sora, kék szilvafák, cséplőgép zakatolása, kazlak magasa, Tarányitató, Sziget, Lóúsztató, Kishíd, esti fürdés, a Nyitra-híd padlórései, az áztatott kender szaga, kóróizék füstje, köttés illata, karácsonyok fehérsége, Mennyből az angyal, aranyporral festett dió és apró, zöld üveggömb a karácsonyfa ágán, egy kipötyögtetett dallam az ajándékba kapott kis játékcimbalmon a szentestei csendes áhitatban, Agacsos, Koppok, Mestertó, Bogyóvár, Kisutca, Sárad, ősök üzenete a szívben, porladó csontjuk díszes és jeltelen temetőikben. Mert nincs más szülőföld, csak az az egyetlen. A Benned élő!

Csoda, húsvét előtt

Vannak esztendők, amikor a télvég, meg az első tavaszi hónapok meglehetősen csapadékdúsak, s ilyenkor aztán a tavaszi áradások idején igencsak megemelkednek a falu határában a talajvizek is. Régebben, a Nyitrán meg a Vágon lezúduló áradat emelte meg a két folyó közti hatalmas terület talajvizeit, ám amióta – idestova négy évtizede is van már tán, hogy – a Nyitrát Újvár alatt másfele terelték, s így épp csak valamennyi vizecske folydogál sással sűrűn benőtt, régi, majdhogynem holt medrében a két magas töltés között, nos, azóta elsősorban a Vágon levonuló, hol gyorsabb, hol tovább tartó árhullám szokta most már a talajvizek szintjét megemelni. S ilyenkor, a talajvíznek, meg az éppen még olvadó, vagy eső formájában lehulló csapadéknak köszönhetően tízesével, de tán inkább százasaival jelennek meg hirtelen a kisebb-nagyobb, aránylag rövid életű tavak a határ Nyitra és Vág folyók közötti részének hajlataiban, laposáiban, mélyedéseiben. Látványnak gyönyörű ez ilyenkor, főleg a Nyitra töltésének magasáról széttekintve. Tudom, persze, hogy a földet művelők messze nem örülnek ennyire e látványnak, hisz vagy az őszi vetés, vagy a tavaszi vetésnek a helye van ilyenkor éppen a kisebb-

nagyobb tavak felszíne alatt. De hát, bánja a fene, mondja rá a magamfajta romantikus szemlélődő. Gyerekkoromban persze még inkább másként volt mindez, mert sok volt ezen a részén a határnak a rét, a legelő, szó sem volt még akkoriban meliorációról, és nagyon is élő folyó volt akkor még a Nyitra is a falu szélén, s ha télen befagytak a két folyó közti hajlatokban az akkor még rendszerint ősszel is felgyülemelő vizek, a két folyó közti öt-hat kilométeres távon volt úgy, hogy akár egyszer sem kellett a korcsolyát lecsatolni. Se oda, se vissza. Rég volt ez persze, emlék ma már csupán, s tán éppen az emlékezés is szépíti manapság e tavaszi vizek látványát. Igaz, ma már egyre ritkábban, három-négyévente talán, csapadékdús télvégek, kora tavaszok idején ismétlődik meg mindez. Legutóbb is négy éve, a kétezerhatos esztendő első hónapjai voltak ilyen csapadékdúsak. Április tizenharmadika volt, Nagycsütörtök. Jól emlékszem, mert barkát keresni mentem épp Túlanyitrára a húsvéti díszítéshez. A Nyitra-hídon túl, Árabe, ahogy jó anyám szokta volt mondani annakidején, a Gútára vivő aszfaltút mindkét oldalán ott voltak még a nemrég-volt tavak helyei vagy a legmélyebb bugyrokban még megbúvó maradvá-

nyai. Aztán már túl a Szakorai-kanális hídján, az úttól balra, valahol talán az egykori Rácok rétje meg a Tilalmasi dűlő határán, egy hatalmas hajlatban, egy jó hektárnyi területű, vagy tán még annál is nagyobb tó vizét fodrozta még mindig az enyhe, éppen csak lengedező tavaszi szellő. S az apró, szélvarrta fodrokkal hímzett hatalmas víztükröz közepén egy sereg hófehér hattyú ringattatta magát, büszkén, méltóságteljesen, szinte mozdulatlanul. Hosszú nyakukat méltóságteljes ívben előrehajtván, sárgáspiros csőrüket a begyükön pihentetve. Nem lehettek messzebb az úttól száz, százötven méternél. Ám semmivel sem zavartatták magukat. Csak lebegtek a hatalmas víztükrön, s vitték őket lassan, hol ide, hol oda az apró vízfodrok ezrei. Megszámoltam őket. Pontosan huszonkettő volt belőlük. Huszonkét

hófehér hattyú! Csodálatos, szinte hihetetlen látvány volt! Sem annak előtte, s azóta sem, soha nem láttam ennyit, egyszerre, egy csapatban naszvadi vizeken ezekből a gyönyörű lényekből.

S most közeleg lassan ismét a télvég. Az elmúlt esztendő télbenyúló ősze is bővelkedett már esőkben, hóból is volt elég a télen, s most is, hogy e sorokat rovom a lassan négyéves emlékeket felidézve, sűrű, apró szemű eső fogyasztja a pár napja még vastag hótakarót. Csapadékdús időszak ismét. Remény van rá tehát, hogy kora tavasszal újra tavak százai borítják majd a Nyitra meg a Vág közét. És én reménykedem abban is, hogy az a huszonkét hófehér hattyú is ott lebeg majd újra a Tilalmasi nagy tó vizén. Várom titkon, hogy megismétlődjék a csoda.

Nyárutó

Ujjnyi nyárfacsemeték
 az égigérő gazban a hullámtérben
 az egykori kenderkúpok helyén
 csak sejteni már a Tarány-itatónál is
 a „Kétbukor“ egykor vízbehajló
 ágainak helyét
 eltűntek a hullámtéri botlófüzek
 együtt a nagybajszú feketekalapos
 öreg kosárfonókkal
 csitri lányok pajkos visongása
 sem visszhangzik már
 az egykor gyorssodrású víztükör
 fölött mert
 meghalt egyszercsak a folyó
 mint a Gálék Bandi lova
 mely szőrén megülve
 repített bennünket

a túlparti sekélyesben
 s fejét magasán tartva úszott
 az innenső hömpölygő mélyben
 Gyönyörű így is
 holtában is a folyó
 az augusztusvégi
 kora őszi ragyogásban
 sással benőtt békanyálas tükreben
 a lassan sárgába forduló
 túlparti lombkoronákkal
 festői szinte
 mondaná az ember
 ha nem érezné belül
 valahol nagyon mélyen
 hogy más ez már
 egészen más...

Október

Lóg a lába
az októberi esőnek
a nehéz
sötétszürke felhők
szinte súrolják a földet
gágogása hallik csupán
a felhők felett húzó
vadlibáknak is
a szemközti
Kerengői dűlőben
hatalmas gépek
trágyát szórnak
idébb

a frissen húzott
barázdák felett
fekete varjak serege
osztzik károgva
a zsákmányon
mellettem pedig
már lóg is
egy kövér vízcsepp
két tüske közt
az út fölé hajló
koronaagancs ágon

Szülőföldem arcai

Apám és anyám arca ivódott
most már örökre e tájba
tekintetük a tavaszi vizek
tükrében fodrozó bárányszerű felhőkbe
hangjuk is vissza-visszacseng
a pömpöpáló csillagpelyheket
apránként az égig emelő
koranyári lágú fuvallatban

